

1. APDROŠINĀŠANAS LĪGUMĀ LIETOTIE TERMINI

- 1.1. **Apdrošinātais** – apdrošināšanas polisē norādītā persona, kurai pieder īpašuma tiesības uz apdrošināšanas objektu, kuras labā ir noslēgts apdrošināšanas līgums un kurai ir apdrošināmā interese.
- 1.2. **Apdrošinājuma summa** – naudas summa, par kādu ir apdrošināts apdrošināšanas objekts.
- 1.3. **Atlīdzības limits** – apdrošināšanas gadā maksimālā izmaksājamā apdrošināšanas atlīdzības kopsumma, kas paredzēta noteikta veida zaudējumu atlīdzināšanai. Atlīdzības limits ietilpst apdrošināšanas līguma apdrošinājuma summā, ja apdrošināšanas līgumā nav minēts citādi. Atlīdzības limita noteikšanas gadījumā netiek piemēroti zemapdrošināšanas nosacījumi.
- 1.4. **Atlīdzināmie zaudējumi** – atbilstoši šiem noteikumiem aprēķinātie zaudējumi, kas ir notikušā apdrošināšanas gadījuma tiešs rezultāts, pirms pašriskā atskaitīšanas.
- 1.5. **Apdrošināšanas objekts** – apdrošināšanas polisē un tās pielikumos norādītais nekustamais īpašums (izņemot zemi) un/vai kustamais īpašums (manta).
- 1.6. **Apdrošināšanas vieta** – apdrošināšanas polisē norādītā ēka, būve, telpa un/vai teritorija, kur atrodas apdrošināšanas objekts pēc polisē norādītās adreses.
- 1.7. **Līguma darbības periods** – laika periods, uz kuru noslēgts apdrošināšanas līgums.
- 1.8. **Apdrošināšanas gads** – līguma darbības perioda ietvaros noteikts divpadsmit mēnešus ilgs laika periods, kuru ik gadu skaita no darbības līguma perioda sākuma datuma. Apdrošinātais risks – no apdrošinātā gribas neatkarīgs pēkšņs un neparedzēts notikums, kura iestāšanās iespējama nākotnē.
- 1.9. **Apdrošinātais risks** - no apdrošinātā gribas neatkarīgs pēkšņs un neparedzēts notikums, kura iestāšanās iespējama nākotnē.
- 1.10. **Pašrisks** – apdrošināšanas polisē un apdrošināšanas noteikumos norādītā, naudas izteismē vai procentos izteiktā apdrošinājuma summas vai nodarīto zaudējumu daļa, ko atskaita no atlīdzināmiem zaudējumiem, aprēķinot apdrošināšanas atlīdzību par katru apdrošināšanas gadījumu. Ja vienlaikus viena apdrošināšanas gadījuma rezultātā iestājas apdrošināšanas gadījums nekustamā īpašuma un civiltiesiskās apdrošināšanas apdrošināšanā, tad tiek piemērots viens, lielākais polisē norādītais pašrisks.
- 1.11. **Saistītā persona** – apdrošinātā vai apdrošinājumaņēmēja ģimenes locekļi vai personas, ar kurām apdrošinātajam vai apdrošinājumaņēmējam ir kopēja saimniecība, vai personas, kurām ar apdrošināto vai apdrošinājumaņēmēju ir noslēgts apdrošinātā īpašuma vai tā daļas nomas, īres, patapinājuma, ķīlas, cita veida līgums, kas piešķir apdrošinātā īpašuma lietošanas tiesības, vai glabājuma līgums. Saistītas personas ir arī personas, kas ar apdrošinājumaņēmēju vai apdrošināto vienojušies par darbu veikšanu un/vai pakalpojumu sniegšanu apdrošinātajā objektā (aukles, celtnieki, apkopējas utt).
- 1.12. **Trešā persona** – jebkura fiziska vai juridiska persona, izņemot apdrošinājumaņēmēju, apdrošināto vai saistītās personas
- 1.13. **Zemapdrošināšana** – gadījums, kad apdrošinājuma summa ir mazāka par apdrošināšanas objekta vērtību.
- 1.14. **Virsapdrošināšana** – gadījums, kad apdrošinājuma summa ir lielāka par apdrošināšanas objekta vērtību.
- 1.15. **Apdzīvots īpašums** - ēka vai dzīvoklis, kas funkcionāli ir paredzēts dzīvošanai arī ziemas periodā, kurā ir visas attiecīgās ārējās norobežojošās konstrukcijas (tai skaitā jumts, pārsegumi, logi, durvis), kurā ir darba kārtībā esoša un pieslēgta stacionāra apkures sistēma un elektroinstalācijas, ar elektroenerģijas pieslēgumu pakalpojuma sniedzējam, un kurš nav atstāts bez personas fiziskas uzraudzības ilgāk nekā 30 (trīsdesmit) dienas pēc kārtas, kā arī šādas dzīvojamās ēkas vai dzīvokļa adresē esošas palīgbūves. Fiziska uzraudzība tiek īstenota apdrošinātajam vai tā pilnvarotai personai veicot objekta vizuālu apsekošanu no ārpusē un iekšpusē (iekštelpas, durvis, logi, cauruļvadi u.c.), ar mērķi pārliecināties, vai objektam nav radušies bojājumi un vai nepastāv apstākļi, kas palielina apdrošinātā riska iestāšanās iespējamību.
- 1.16. **Uguns risks** - Par uguns risku šī apdrošināšanas līguma izpratnē atzīstami:
  - 1.16.1. **ugunsgrēks** – neparedzēta un nekontrolējama degšana ar atklātu liesmu, kura izcēlusies no ugunij neparedzētas vai paredzētas vietas, tai turpinot patstāvīgi izplatīties tālāk, t.sk. ugunsgrēka rezultātā radušos dūmu, sodrēju un ugunsdzēsības līdzekļu (ūdens, putas u.tml.) iedarbība;
  - 1.16.2. **zibens spēriens** – tieša zibens iedarbība uz apdrošināšanas objektu;
  - 1.16.3. **eksplozija** – momentāna (eksplozīva) vielas vai maisījuma ķīmiska pārvērtība, kas rada paaugstinātu spiedienu (trīcienvilni). Ar tvertnes (katla, cauruļvada utt.) eksploziju saprot pēkšņu ārdošu spiediena spēka izpausmi, kad tvertnes sienas tiek sagrautas tādā mērā, ka izlīdzinās spiediens tvertnes iekšpusē un ārpusē;
  - 1.16.4. **vadāma lidaparāta, tā daļu vai ar lidaparātu pārvadājamās kravas uzkrīšana** apdrošināšanas objektam, neatkarīgi no tā vai šis notikums ir vai nav izraisījis ugunsgrēku.
- 1.17. **Trešo personu ļaunprātīgas rīcības risks** šī apdrošināšanas līguma izpratnē ir:
  - 1.17.1. **zādzība ar ielaušanos** – tīša, prettiesiska svešas mantas paņemšana, nelikumīgi iekļūstot apdrošinātajā nekustamajā īpašumā vai nekustamajā īpašumā, kurā atrodas apdrošinātā manta. Nelikumīga iekļūšana ir notikusi, ja persona izmantojusi pielāgotas atslēgas, mūķizerus vai citas palīgierīces slēdzenī vai norobežojumu likvidēšanai un nelikumīgi iekļuvusi noslēgtajā nekustamajā īpašumā – ēkā, telpās vai teritorijā, – caur logiem, durvīm, sienām, jumtu u.tml.;
  - 1.17.2. **laupīšana** – uzbrukums apdrošinātajam vai to saistītām personām, kas saistīts ar vardarbību vai

ar vardarbības piedraudējumu un ir bīstams dzīvībai vai veselībai, nolūkā iegūt apdrošināto īpašumu;

- 1.17.3. **Jauņprātīgi bojājumi** – apdrošinātā īpašuma tīša iznīcināšana vai bojāšana.
- 1.18. **Šķidruma vai tvaika noplūdes risks** šī apdrošināšanas līguma izpratnē ir – cauruļvadu, to ierīču un aprīkojuma avārija, kas ir kā pēkšņs un neparedzēts to pārrāvums vai plīsums ūdens, kanalizācijas, apkures, kondicionēšanas vai ugunsdzēsības sistēmās, kā arī tvertnēs, rezervuāros, vai darbojošās ierīcēs, kas patstāvīgi savienotas ar minētajām sistēmām, tostarp cauruļvada, to ierīču un aprīkojuma avārija, ja cēlonis tam ir sals.
- 1.19. **Sadursmes risks.** Par sadursmi šī apdrošināšanas līguma izpratnē atzīstams jebkāda veida sauszemes transporta līdzekļa, iekraušanas vai izkraušanas mehānisma tiešs trieciens apdrošināšanas objektam.
- 1.20. **Dabas stihisko postu risks** šī apdrošināšanas līguma izpratnē ir:
- 1.20.1. **Vējš, vētra** – jebkāda ātruma vēja brāzmas, kuras ir nodarījušas bojājumus apdrošinātajam objektam;
- 1.20.2. **plūdi** – zemes gabala, uz kura atrodas apdrošināšanas objekts, applūšana ar ūdeni;
- 1.20.3. **krusa** – nokrišņu ledus graudu veidā tieša iedarbība uz apdrošināšanas objektu;
- 1.20.4. **zemestrīce** – zemes garozas svārstības, kuru rezultātā tiek nodarīti bojājumi apdrošinātajam objektam;
- 1.20.5. **nepārtraukta snigšana** – pēkšņa sniega slāņa palielināšanās, kura izveidojušā smaguma dēļ rodas slīdēšana vai citas kustības, kā rezultātā tiek nodarīti bojājumi apdrošinātajam objektam;
- 1.21. **Bojājumu risks** – mobilā telefona vai planšētdatora ekrāna vai korpusa ārējs fizisks bojājums. Bojājumu risku iespējams apdrošināt tikai 6.1.8. punktā minētajā kārtībā. Bojājumu risks ir spēkā visā pasaules teritorijā.

2. APDROŠINĀŠANAS OBJEKTS

- 2.1. Ar šo apdrošināšanas līgumu var tikt apdrošināts sekojošs nekustamais īpašums:
- 2.1.1. **ēka, palīgbūve.** Šajā gadījumā ir apdrošinātas atsevišķi stāvošas ēkas, palīgbūves, konstruktīvie pamatelementi, iekšējā un ārējā apdare, ēku nojumes (markīzes), ar ēku saistītās terases, ēkās esošie baseini, uz ēkas konstrukcijām uzstādītas un nostiprinātas antenas, saules baterijas un vēja ģeneratori, inženierkomunikācijas (apkures, gāzes, ūdensvada, kanalizācijas, elektroinstalācijas, kā arī ārējie cauruļvadi, elektrolīnijas, kabeli un citas komunikācijas, kas atzarojas no apdrošinātā nekustamā īpašuma līdz maģistrālajam un publiskajam pieslēgumam, iebūvētas gaisa kondicionēšanas iekārtas un sistēmas), santehnika, krāsnis, kamīni, ugunsdrošības, pretielaušanās signalizācijas, apsardzes sistēmas, projektēšanas izmaksas. Tiek apdrošināta arī dzīvojamā ēka, un tās palīgbūves, kas tiek izīrēta ilgtermiņā kā vienģimenes dzīvojamais objekts un īres līgums darbojas vismaz 21 (divdesmit vienu) dienu un vairāk.
- 2.1.2. **telpu iekšējā apdare.** Šajā gadījumā ir apdrošināti dzīvoklī un/vai telpās veikto remonta darbu izdevumi un materiāli, ieskaitot griestu, sienu, grīdas apdari līdz nesošajām konstrukcijām, logus un durvis, inženierkomunikācijas (apkures, gāzes, ūdensvada,

kanalizācijas, elektroinstalācijas un iebūvētas gaisa kondicionēšanas iekārtas un sistēmas, sākot no dzīvokļa un/vai ēkas pievienojuma vai ievada, ko ierobežo siena, grīda, griesti), santehniku, krāsnis, kamīnus, ugunsdrošības, pretielaušanās signalizācijas un apsardzes sistēmas.

- 2.1.3. **dzīvoklis.** Šajā gadījumā ir apdrošināts dzīvoklis ar tā konstruktīvajiem elementiem, kas ir dzīvokļa neatņemama sastāvdaļa (griesti, sienas, starpsienas, grīda), dzīvokļa logi, durvis, durvju un sienu stiklojums, iekšējā un ārējā apdare (ārējā apdare dzīvokļa balkoniem, lodžijām vai terasēm), inženierkomunikācijas (apkures, gāzes, ūdensvada, kanalizācijas, elektroinstalācijas un iebūvētas gaisa kondicionēšanas iekārtas un sistēmas, sākot no dzīvokļa pievienojuma vai ievada, ko ierobežo siena, grīda, griesti), santehnika, krāsnis, kamīni, ugunsdrošības, pretielaušanās signalizācijas, apsardzes sistēmas, projektēšanas izmaksas, kā arī 10% (desmit procenti) apmērā no dzīvokļa apdrošinājuma summas tiek atlīdzināti zaudējumi ar dzīvokli saistītajām telpām (mantu glabātava, pagrabs, autostāvieta u.c.), kas atrodas tajā pašā ēkā, kur atrodas dzīvoklis vai kas izvietotas uz tā pašā zemes gabala, kur daudzdzīvokļu ēka. Ja dzīvoklis atrodas ēkas mansardā un dzīvokļa griesti ir ēkas jumts, tad ir apdrošināta arī jumta daļa, kas atrodas virs dzīvokļa, pat ja tā uzskatāma par ēkas īpašnieku kopīpašuma daļu. Bez īpašas norādes polisē, dzīvoklis ir apdrošināts arī remontdarbu laikā, tostarp, ja remontdarbiem ir nepieciešama būvatļauja. Tiek apdrošināts arī dzīvoklis, kas tiek izīrēts ilgtermiņā, kā vienģimenes dzīvojamais objekts un īres līgums darbojas vismaz 21 dienu un vairāk.
- 2.2. Ar šo apdrošināšanas līgumu var tikt apdrošināts sekojošs kustamais īpašums:
- 2.2.1. **mājas manta** (turpmāk tekstā arī manta), kas atrodas apdrošināšanas objektā: ēkā, dzīvoklī un/vai iežogotā teritorijā, lauku viensētas gadījumā teritorija var būt neierobežota, pieder apdrošinātajam vai saistītajām personām vai atrodas šo personu likumīgā valdījumā (piemēram, darba devēja izsniegtais aprīkojums, kas nepieciešams darba pienākumu veikšanai), tostarp arī zāles pļaušanas traktori, raideri un robotizētie zāles pļaujāmie traktori ar jaudu līdz 20kW.

3. APDROŠINĀJUMA SUMMAS NOTEIKŠANA

- 3.1. Apdrošinājuma summu nosaka apdrošinājuma ņēmējs. Apdrošinājuma ņēmējs uzņemas pilnu atbildību par apdrošinājuma summas atbilstību apdrošināšanas objekta vērtībai saskaņā ar 3.2.-3.5. punktu un to apakšpunktu noteikumiem. Ja apdrošinājuma summa neatbilst apdrošināšanas objekta vērtībai, tad, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, tiek piemēroti noteikumi par zemapdrošināšanu vai virsapdrošināšanu. Zemapdrošināšanas nosacījums netiek piemērots mantas apdrošināšanai.
- 3.2. **Ēkas, palīgbūves, apdrošinājuma summu nosaka pēc:**
- 3.2.1. **atjaunošanas vērtības**, kas ir vienāda ar mazākajiem atjaunošanas izdevumiem, lai veiktu apdrošinātā nekustamā īpašuma atjaunošanu tādā kvalitātē un apjomā, kādā nekustamais īpašums bija tieši uz apdrošināšanas līguma noslēgšanas brīdi, ja nekustamā īpašuma nolietojums ir līdz 40%;

- 3.2.2. faktiskās vērtības, kas ir vienāda ar atjaunošanas vērtību, atņemot no tās objekta nolietojumu. Faktisko vērtību pielieto, ja īpašuma nolietojums uz apdrošināšanas līguma noslēgšanas brīdi ir 40% - 70%.
- 3.3. Dzīvokļa apdrošinājuma summu nosaka pēc:
- 3.3.1. atjaunošanas vērtības, kas ir nepieciešamie mazākie atjaunošanas izdevumi, lai veiktu apdrošinātā nekustamā īpašuma atjaunošanu tādā kvalitātē un apjomā, kādā nekustamais īpašums bija tieši uz apdrošināšanas līguma noslēgšanas brīdi;
- 3.3.2. **aizvietošanas vērtības (tirgus vērtības, kuru iespējams pielietot, slēdzot apdrošināšanas līgumu, ja atjaunošanas vērtība ir zemāka par aizvietošanas vērtību)**, kas ir atbilstoši Latvijas īpašumu vērtētāju asociācijas apstiprinātajiem „Starptautiskajiem vērtēšanas standartiem” aprēķinātā nekustamā īpašuma tirgus vērtība. „Starptautiskie vērtēšanas standarti” atrodami interneta mājas lapā www.vertetaji.lv.
- 3.4. **Telpu iekšējās apdares** apdrošinājuma summu nosaka **pēcatjaunošanas vērtības**, kas ir vienāda ar mazākajiem atjaunošanas izdevumiem, lai bojājumu gadījumā veiktu telpu atjaunošanu tādā kvalitātē un apjomā, kādā tās bija tieši uz apdrošināšanas līguma noslēgšanas brīdi. Atjaunošanas vērtību pielieto, ja telpu iekšējās apdares darbi bija veikti ne senāk kā pirms desmit gadiem. Ja telpu iekšējās apdares darbi bija veikti senāk nekā pirms desmit gadiem, tad telpu iekšējās apdares darbi tiek atlīdzināti, atskaitot nolietojumu saskaņā ar noteikumu 10.3. punktu.
- 3.5. **Mantas apdrošinājuma summu** nosaka **pēc iegādes vai atjaunošanas vērtības**. Sākotnējā iegādes vērtība vai mazākie nepieciešamie izdevumi, lai atjaunotu apdrošināto kustamo īpašumu tādā kvalitātē un apjomā, kādā tas bija tieši uz apdrošināšanas līguma noslēgšanas brīdi.
- 4. APDROŠINĀTIE RISKI**
- 4.1. Šīs polises izpratnē tiek apdrošināts jebkads apdrošinātā īpašuma pēkšņs un neparedzēts fiziska bojājuma vai zuduma gadījums apdrošināšanas polisē norādītā apdrošināšanas perioda laikā, ņemot vērā turpmāk šajos noteikumos minētos izņēmuma gadījumus.
- 5. PAPILDUS ATLĪDZINĀMIE ZAUDĒJUMI**
- 5.1. **Papildus polisē** iekļautajiem apdrošināšanas objektiem **norādītajām apdrošinājuma summām** apdrošinātājs atlīdzina šo noteikumu 5.2. – 5.4. punktos aprakstītos zaudējumus, ja tie ir polisē apdrošināto risku iestāšanās sekas.
- 5.2. Apdrošinātājs atlīdzina šo noteikumu punktā 5.2.1.-5.2.9. aprakstītos zaudējumus, ja ir cietis nekustamais īpašums, kurš ir bijis apdrošināts.
- 5.2.1. **Izdevumus glābšanas un attīrīšanas darbu veikšanai.** Attiecībā uz šiem zaudējumiem tiek noteikts maksimālais atlīdzības limits līdz 10% no apdrošinājuma summas, bet ne vairāk kā 70 000 EUR par vienu apdrošināšanas gadījumu. Par glābšanas un attīrīšanas izdevumiem tiek uzskatīti:
- 5.2.1.1. visi pieteikti un pierādītie apdrošinātā saprātīgie izdevumi neatliekamai bojājumu novēršanai, zaudējumu samazināšanai un glābšanas pasākumiem;
- 5.2.1.2. visi pieteikti un pierādītie ugunsdzēsības izdevumi, kas pamatoti radušies un nepieciešami, lai novērstu apdrošinātā īpašuma bojāeju vai samazinātu zaudējumus, izņemot darba samaksu un darba samaksai pielīdzināmos maksājumus;
- 5.2.1.3. izmaksas par drupu novākšanu un attīrīšanas darbiem, kā arī bojātā apdrošinātā īpašuma aizvākšanu un iznīcināšanu, par iekārtu demontēšanu, ēku daļu izlaušanu, nojaukšanu vai atvērumu paplašināšanu.
- 5.2.2. Gadījumos, kad apdrošināts ir dzīvoklis vai ēkas domājamās daļas un apdrošināšanas gadījuma rezultātā ir cietušas **ēkas koplietošanas telpas vai konstrukcijas** (jums, lifti, kāpņu telpa, apkures iekārta utt.), tad apdrošināšanas atlīdzība tiek izmaksāta arī par šiem zaudējumiem, atbilstoši apdrošinātā dzīvokļa domājamās daļas attiecībai pret kopējo ēkas platību, kā arī, ņemot vērā iespējamo zemapdrošināšanu. Šādi zaudējumi tiek atlīdzināti arī tad, ja pats apdrošinātais dzīvoklis apdrošināšanas gadījuma rezultātā nav cietis;
- 5.2.3. Gadījumos, kad ir apdrošināta ēka vai dzīvoklis, pret uguns risku un trešo personu ļaunprātīgas rīcības risku, tiek segti zaudējumi **apstādījumu un telpaugu zudumam** ugunsgrēka, zādzības vai ļaunprātīgu bojājumu rezultātā, ja to atjaunošanās dabīgā ceļā nav iespējama. Attiecībā uz šiem zaudējumiem tiek noteikts atlīdzības limits 5000 EUR apdrošināšanas gadā ar nosacījumu, ka:
- 5.2.3.1. āra apstādījumi apdrošināti tiem atrodoties pie ēkas vai pie daudzdzīvokļu ēkas, ja šajā ēkā ir apdrošināts dzīvoklis, un tie ir iežogotas teritorijas iekšpusē, lauku viensētas gadījumā teritorija var nebūt iežogota;
- 5.2.3.2. telpaugiem atrodoties ēkas, dzīvokļa iekštelpās un uz dzīvokļiem pieguļošajiem balkoniem vai terasēm;
- 5.2.4. Zaudējumi, kas radušies **teritorijas labiekārtojuma** bojājumu rezultātā, ja apdrošināšanas objekts ir ēka vai dzīvoklis un teritorijas labiekārtojums, kas atrodas uz apdrošinātai ēkai piesaistītā zemesgabala atbilstoši zemes robežu plānam. Šo noteikumu izpratnē teritorijas labiekārtojums ir stacionāras, ar zemi pastāvīgi saistītas konstrukcijas, kas nav ēkas, piemēram, apgaismes ierīces, laistīšanas iekārtas, karogu masti, soli, galdi, bērnu rotaļu konstrukcijas, nožogojumi, pagalmu segumi, siltumnicas. Attiecībā uz šiem zaudējumiem tiek noteikts atlīdzības limits 5000 EUR apdrošināšanas gadā;
- 5.2.5. Ja polisē ir norādīts nokrišņu risks un apdrošināta ir ēka, telpu iekšējā apdare vai dzīvoklis, un ja šādi zaudējumi iepriekšējo 5 (piecu) gadu laikā apdrošinātajā objektā nav iestājušies, tad šo noteikumu 7.1.13. punktā minēto gadījumu rezultātā radītie bojājumi ēkai, telpu iekšējā apdarei vai dzīvoklim tiek atlīdzināti polisē norādītajā apmērā un piemērojot polisē norādīto pašrisku.
- 5.2.6. Gadījumos, ja apdrošināšanas gadījumā cietusi apdzīvota dzīvojamā ēka, rindu māja, dzīvoklis un apdrošināšanas gadījuma seku novēršanai paredzamo remontu nepieciešams veikt vismaz 40% no kopējā mājokļa platības vai kādā no sanitārajām telpām, ja tās ir vienīgās šajā mājoklī, kas padara šo īpašumu dzīvošanai nepiemērotu, un pie nosacījuma, ka remontdarbus tajās veic remonta uzņēmums, tiek

- atlīdzināti izdevumi, par līdzvērtīgas **dzīvesvietas īri** laika posmā, kad notiek esošā mājokļa remonts, **noliktavas īri** mantu uzglabāšanai, kā arī saprātīgie un dokumentāli apstiprinātie izdevumi par **pārceļšanos uz irēto dzīvesvietu** un atpakaļ uz apdrošināto objektu. Laika periodā, kamēr apdrošinātājs atlīdzina izdevumus par līdzvērtīgas dzīves vietas īri, tiek arī atlīdzināti komunālie maksājumi, tostarp apsardzes kompānijas, TV operatora un interneta pakalpojuma sniedzēju ikmēneša maksājums apdrošinātajā objektā, kurš cietis apdrošināšanas gadījuma rezultātā, ja šie pakalpojumi tika nodrošināti apdrošinātajā objektā pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās. Apdrošināšanas atlīdzība saskaņā ar šo apakšpunktu tiek noteikta ar sekojošiem ierobežojumiem:
- 5.2.6.1. maksimālais šī pakalpojuma periods ir 12 (divpadsmit) mēneši;
- 5.2.6.2. nepārsniedzot 10% no apdrošināšanas polisē noteiktās apdrošinājuma summas;
- 5.2.6.3. apdrošināšanas atlīdzība tiek izmaksāta par šā punktā noteiktā mājokļa īri, neiekļaujot šajā apmaksā apsaimniekošanas un komunālos maksājumus (piem., maksājumi par gāzi, elektrību, tārūni, televīziju u.c.);
- 5.2.6.4. apdrošināšanas atlīdzība tiek izmaksāta pie nosacījuma, ka Apdrošinātais iesniedz Apdrošinātajam īres līguma kopiju (uzrādot oriģinālu) par mājokļa īri zaudējumu novēršanas periodā.
- 5.2.6.5. Laika periodā, kamēr tiek nodrošināta līdzvērtīga dzīves vietas īre, tiek atlīdzināti arī apdrošinātā īpašuma, kurš iekļāts par labu Luminor bank, kreītsaistību maksājumu procenti Luminor banka izsniegtajam kredītam.
- 5.2.7. Tiek atlīdzināti arī negūtie īres maksas ienākumi, gadījumā, ja apdrošinātā ēka vai dzīvoklis apdrošināšanas gadījuma iestāšanās brīdī ir bijis izīrēts uz periodu, kas ir ilgāks par 21 dienu un to pierāda rakstveida līgums, un kuru pēc apdrošināšanas gadījuma iestāšanās vairs nav iespējams izīrēt, kamēr tas netiks atjaunots. Apdrošināšanas atlīdzība saskaņā ar šo apakšpunktu tiek noteikta ar šādiem ierobežojumiem:
- 5.2.7.1. maksimālais periods ir 12 (divpadsmit) mēneši;
- 5.2.7.2. nepārsniedzot 10% no apdrošināšanas polisē noteiktās apdrošinājuma summas.
- 5.2.8. **Par stiklojuma bojājumiem** pirmo reizi apdrošināšanas perioda laikā, netiek ieturēts polisē norādītais pašrisks. Par otro un katru nākošo stiklojuma bojājuma gadījumu tiek piemērots polises sadaļā „Ēku apdrošināšana” norādītais pašrisks. Stiklojums šī punkta izpratnē ir nekustamā īpašuma konstrukcijā ietilpstošās stiklotās virsmas (logi, durvis, stiklotas sienas u.tml.) šķīduma vai tvaika noplūdes riska iestāšanās gadījumā tiek atlīdzināti zaudējumi par ūdens zudumiem, kas radušies, iestājoties šim riskam. Šajā gadījumā atlīdzināta tiek ūdens starpība, kas pārsniedz pēdējo 6 mēnešu vidējo ūdens patēriņu apdrošināšanas objektā, uzskaitē izmantojot ūdens skaitītāju mērījumus.
- 5.3. Apdrošinātājs atlīdzina šo noteikumu 5.3.1. -5.3.6. punktus aprakstītos zaudējumus, ja ir cietusi manta, kura ir bijusi apdrošināta.
- 5.3.1. zaudējumiem **uguns riska, dabas stihisko postu riska, šķīduma vai tvaika noplūdes riska,**
- sadursmes riska, mantas zādzības vai laupīšanas rezultātā** tai atrodoties **ārpus polisē norādītās apdrošināšanas vietas visā pasaulē**, izņemot karadarbības zonās. Attiecībā uz šiem zaudējumiem tiek noteikts atlīdzības limits 1000 EUR apdrošināšanas gadā. Netiek atlīdzināti zaudējumi, ja manta ir atstāta ārpus slēgtām telpām bez tiešas fiziskas uzraudzības. Velosipēdi, bērnu ratiņi, skrejriteņi, tostarp elektroskrejriteņi ārpus slēgtām telpām ir apdrošināti, ja tie ir pieslēgti ar speciāliem stiprinājumiem pie nekustīgas konstrukcijas, tostarp pieslēgti pie speciāliem automašīnu velo stiprinājumiem. Citas mantas ārpus slēgtām telpām ir apdrošinātas tikai laikā, kad tās atrodas personas tiešā fiziskā uzraudzībā. Ar slēgtām telpām tiek saprastas telpas/a vai ēkas daļa, kurā nav piekļuves trešajām personām. Daudzdzīvokļu ēku koplietošanas telpas netiek uzskatītas par slēgtām telpām šī punkta izpratnē.
- 5.3.2. Zaudējumi, iestājoties **malkas, briekšu, granulu vai siena zudumam** ugunsgrēka vai zādzības rezultātā apdrošinātajam piederošajās slēgtās telpās vai slēgtās telpās, kuras atrodas Apdrošinātā valdījumā un kas radušies uguns vai zādzības riska rezultātā. Attiecībā uz šiem zaudējumiem tiek noteikts atlīdzības limits 700 EUR apdrošināšanas gadā.
- 5.3.3. Zaudējumi, kas radušies **turējumā, lietojumā vai glabājumā pieņemtās mantas**, par kuras īpašnieku nav veikta atzīme polisē, bojājuma vai zuduma rezultātā. Attiecībā uz šiem zaudējumiem tiek noteikts atlīdzības limits 700 EUR apdrošināšanas gadā. Netiek atlīdzināti zaudējumi, ja manta atrodas ārpus polisē norādītās adreses.
- 5.3.4. zaudējumiem, kas radušies apdrošinātā vai saistīto personu **apliecinošo dokumentu vai tai piederošu nekustamo/kustamo īpašumu apliecināto dokumentu, kā arī autovadītāja apliecības un auto reģistrācijas apliecības**, apdrošinātā nekustamā īpašuma mājas atslēgu, transportlīdzekļa aizdedzes **atslēgu vai signalizācijas pulšu atjaunošanai vai remontam iestājoties apdrošinātajam riskam**. Attiecībā uz šiem zaudējumiem tiek noteikts atlīdzības limits 700 EUR apdrošināšanas gadā;
- 5.3.5. zaudējumiem, kas rodas, kad manta atrodas ar dzīvokli saistītajās telpās (piemēram pagrabs, mantu glabātava, balkons, lodžija) vai palīgēkā, kas pieder apdrošinātajai personai vai ar to saistītajai personai un palīgēka atrodas uz tā paša zemes gabala, kur daudzdzīvokļu māja. Attiecībā uz šiem zaudējumiem tiek noteikts atlīdzības limits 5000 EUR apdrošināšanas gadā. Šis limits neattiecas uz mantu, kas atstāta koplietošanas telpās.
- 5.3.6. zaudējumiem, iestājoties mantas, kura funkcionāli paredzēta lietošanai ārpus telpām, zudumam zādzības bez ielaušanās pazīmēm rezultātā laikā, kad šī manta ir atradusies apdzīvotās ēkas iežogotā teritorijā, lauku viensētu gadījumā teritorija var būt neiežogota. Attiecībā uz šiem zaudējumiem tiek noteikts atlīdzības limits 5000 EUR apdrošināšanas gadā.
- 5.4. Apdrošinātājs atlīdzina šo noteikumu 5.4.1. un 5.4.4. punktā aprakstītos zaudējumus, ja ir cietis nekustamais īpašums vai manta, kura ir bijusi apdrošināta:
- 5.4.1. **īrnieku ļauna nolūka vai rupjas neuzmanības rezultātā** nodarīti zaudējumiem apdrošinātajam

objektam, ja starp nekustamā īpašuma īpašnieku un īrnieku ir noslēgts rakstisks īres līgums un slēdzot šo īres līgumu bojātie objekti tika uzskaitīti pieņemšanas-nodošanas aktā. Šādi zaudējumi tiek atlīdzināti polisē norādītās apdrošināšanas objekta apdrošinājuma summas ietvaros;

- 5.4.2. zaudējumiem, kas radušies apdrošinātajam saistībā ar transporta izdevumiem atgriežoties no ceļojuma ar atlīdzības limitu 5000 EUR apdrošināšanas gadā, ja iestājoties apdrošināšanas gadījumam nekustamajā īpašumā, īpašumu nav iespējams noslēgt, lai tajā nevarētu iekļūt trešās personas, jeb pastāv risks par tālākiem zaudējumiem īpašumam. Atgriešanās transporta izdevumi tiek apmaksāti, ja tie ir iepriekš rakstveidā saskaņoti ar apdrošinātāju un apdrošinātais ir atradies ārpus Latvijas īslaicīgā ceļojumā un atgriešanās Latvijā no ceļojuma ir plānota vairāk nekā pēc 3 dienām. Par īslaicīgu ceļojumu ir uzskatāms ceļojums, kas ilgst vismaz 3 dienas, bet ne vairāk kā 15 dienas.
- 5.4.3. Zaudējumi, kas radušies **elektroapgādes traucējumu** (elektroapgādes pārtraukums, īslaicīgs pārtraukums, barošanas sprieguma novirze, barošanas sprieguma pēkšņa samazināšanās, pārspriegums u.tml.) rezultātā. Attiecībā uz šiem zaudējumiem tiek noteikts atlīdzības limits 700 EUR apdrošināšanas gadā;
- 5.4.4. gadījumu, kad iestājoties apdrošinātajam riskam, valsts vai pašvaldības institūcijas atzīst dzīvojamo ēku vai dzīvokli par bīstamā/nedrošā stāvoklī esošu un uzreiz pēc negadījuma liedz tajā apdrošināto personu iekļūšanu un personīgo mantu paņemšanu, līdz tiks veikts ēkas vai dzīvokļa tehniskais novērtējums, apdrošinātais izmaksā vienreizēju kompensāciju 1000 EUR apmērā par apdrošināto objektu.

6. IEROBEŽOJUMI

- 6.1. Tikai tad, ja tas ir īpaši norādīts apdrošināšanas polisē, papildus tiek apdrošināts:
  - 6.1.1. hidrobuves (piestātnes, moli u.c.);
  - 6.1.2. ar dzīvokli saistītas saimniecības telpas, garāža vai pazemes autostāvvietas. Tomēr tiks atlīdzināti zaudējumi, kas radušies 2.1.3. punkta ietvaros;
  - 6.1.3. ēkas, palīgbuves telpas, kas netiek apdzīvotas visu gadu;
  - 6.1.4. ēkas, palīgbuves, kuros notiek darbi (remonta, renovācijas, būvniecības darbi u.c.), kuru veikšanai, saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, nepieciešama būvatļauja. Apdrošinot šādus objektus, par bojājumiem, kuriem ir cēlonisks sakars ar notiekošajiem darbiem, pašrisks tiek noteikts 10% no zaudējumu apjoma, bet ne mazāk kā 430 EUR par katru gadījumu, ja apdrošināšanas polisē tas nav noteikts lielāks;
  - 6.1.5. ekspluatācijā nenodotas ēkas, palīgbuves, to daļas, kurās nav uzstādīts jumts, logi vai nav pabeigti citi darbi, kuru veikšanai, saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, nepieciešama būvatļauja;
  - 6.1.6. vērtslietas -juvelierizstrādājumi, dārgmetālu izstrādājumi, dārgakmeņi, gleznas, kažoki, ikonas, reģistrēti ieroči, rokas pulksteņi, kas dārgāki par 1500 EUR, antīkas lietas (lietas, kas izgatavotas vairāk nekā pirms 70 gadiem, no dienas, kad iestājies apdrošināšanas gadījums), kolekcijas (vienāda veida

lietu krājumi, piemēram, pastmarku, monētu, u. tml. krājumi, kuriem ir zinātniska, vēsturiska vai mākslinieciska nozīme). Tomēr tiek atlīdzināti zaudējumi vērtslietām bez norādes polisē 10% apmērā no apdrošināšanas polisē norādītās mantas apdrošinājuma summas, bet ne vairāk kā 5000 EUR apdrošināšanas gadā;

- 6.1.7. vienasu piekabes, sauszemes motorizēti transportlīdzekļi ar motora tilpumu līdz 50 cm³, un visa cita veida transportlīdzekļi ar motora tilpumu 50 cm³ un vairāk, kas nav paredzēti braukšanai pa koplietošanas ceļiem. Atlīdzība par šajā punktā minētajiem transportlīdzekļiem tiek izmaksāta tikai gadījumos, kad riska gadījuma iestāšanās laikā dotais transporta līdzeklis atrodas apdrošinātās adreses slēgtās telpās;
  - 6.1.8. Mobilie telefoni un planšetdatori bojājumu riskam, ja apdrošināšanas polisē ir norādīta ierīces marka, modelis, un unikālais identifikācijas kods (IMEI kods - mobilajam telefonam, sērijas numurs – planšetdatoram) un apdrošināšanas polises pielikumā ir pievienota mobilā telefona/ planšetdatora fotogrāfija, kurā ierīce ir skaidri saskatāma pretskatā, pilnā apjomā un ir redzams ierīces ekrāns, turklāt, mobilajiem telefoniem ekrānā ir jābūt attēlotam un skaidri salasāmam IMEI kodam, kuru ir iespējams atvērt telefona ciparnīcā ievadot kombināciju *#06#.
- 6.2 Ja saskaņā ar apdrošināšanas polisi ir apdrošinātas 6.1.6. punktā noteiktās mantas, tad vienas šādas mantas vai kolekcijas maksimālā apdrošinājuma summa ir 1500 EUR. Apdrošinātais un apdrošinājumaņēmējs var vienoties par lielāku apdrošinājuma summu, ja apdrošināšanas līgumam ir pievienots iegādes apliecināšs dokuments ar mantas atšifrējumu vai sertificēta eksperta atzinums par mantas faktisko vērtību.

7. IZŅĒMUMI

- 7.1. Netiek atlīdzināti zaudējumi, kas radušies:
  - 7.1.1. kara, invāzijas, ārvalstu ienaidnieku darbības (ar vai bez kara pieteikšanas), dumpja, revolūcijas, sacelšanās, sabiedrisko nemieru, militāras vai uzurpētas varas dēļ;
  - 7.1.2. terorisma (Latvijas Krimināllikuma izpratnē) dēļ. Netiek atlīdzināti arī jebkādi zaudējumi vai izdevumi, kas tieši vai netieši radušies sakarā ar jebkādiem terorisma rezultātā nodarīto vai potenciāli nodarāmo zaudējumu novēršanas pasākumiem;
  - 7.1.3. Latvijas Republikas valsts, pašvaldības vai tiesu varas institūcijas pieņemto lēmumu dēļ;
  - 7.1.4. kodolsprādziena, radiācijas vai radioaktīvā piesārņojuma dēļ;
  - 7.1.5. azbesta un to savienojumu iedarbības rezultātā;
  - 7.1.6. apdrošinātā, apdrošinājumaņēmēja, saistīto personu vai trešo personu, kurām Apdrošināšanas objekts nodots lietošanā vai glabāšanā, ļauna nolūka vai rupjas neuzmanības dēļ;
  - 7.1.7. apdrošinātā īpašuma nolietojšanās, vibrācijas, korozijas, sausās un mitrās puves, pelējuma, sēnišu vai baktēriju, kukaiņu, putnu vai dzīvnieku iedarbības dēļ, tomēr tiek atlīdzināti:
    - 7.1.7.1. šķidrums vai tvaika noplūdes radītie zaudējumi apdrošinātajam īpašumam, ja tie radušies 7.1.7 punktā minēto cēloņu dēļ;
    - 7.1.7.2. zaudējumi par stiklojuma bojājumiem, kas radušies dzīvnieku vai putnu iedarbības dēļ;
    - 7.1.7.3. nepieradināto meža dzīvnieku nodarītie

- bojājumi;
- 7.1.8. Apdrošinātā īpašuma pakāpeniskas nosēšanās, pacelšanās, izplešanās, izkustēšanās, kā arī augšnes erozijas, nosēšanās vai nogruvuma dēļ;
  - 7.1.9. jebkura veida elektrisko vai elektronisko iekārtu un to izolācijas materiālu īssavienojuma vai citas elektriskas parādības (pārspriegums, izolācijas nepilnības, īssavienojums tinumos vai caur korpusu, īsslēgums ar zemi, mērierīču vai drošības ierīču nefunkcionēšana u.tml.) dēļ, kas nav izraisījis uguns riska iestāšanos;
  - 7.1.10. iekārtām vai aprīkojumam iekšējās salūšanas dēļ, ja to nav izraisījis ārēju spēku iedarbība, kas radījusi bojājumus ārpus konkrētās iekārtas vai aprīkojuma;
  - 7.1.11. apdrošināšanas objektā vai apdrošināšanas vietā veicot griešanas, metināšanas, lodēšanas vai citus darbus ar atklātu uguns liesmu tiem neparedzētā vai neatbilstoši ugunsdrošības noteikumiem aprīkotā vietā un/vai tos veic persona(s), kurai(ām) nav speciāla apmācība vai atbilstoša kvalifikācija šo darbu veikšanai, un/vai no priekšmetiem, kas tikuši metināti, lodēti vai apstrādāti ar atklātu liesmu;
  - 7.1.12. sakarā ar gruntsūdeņu un notekūdeņu līmeņa celšanos vai pārplūstot ūdens savākšanas sistēmām, jumta notekcaurulēm, vai kondensāta uzkrāšanās dēļ, tomēr tiek atlīdzināti zaudējumi, ja tie ir radušies stipru lietavu dēļ;
  - 7.1.13. nekustamajā īpašumā iekļūstot nokrišņiem, krusai, sniegam vai dubļiem caur logiem, durvīm, jumtu, plaisām sienās un citām atverēm, ja tās nav radušās apdrošināto risku iestāšanās rezultātā;
  - 7.1.14. sakarā ar sūcēm apdrošināšanas objekta cauruļvadu sistēmās, kas radušās ūdens vai cita šķidruma iedarbības rezultātā;
  - 7.1.15. vides piesārņošanas, piegružošanas un/vai saindēšanas dēļ;
  - 7.1.16. saistībā ar bojājumiem, kuri neietekmē apdrošināšanas objekta funkcionalitāti un nepasliktina apdrošināšanas objekta normālu ekspluatāciju (piemēram, skrāpējumi, traipi u.c.). Tomēr šādi zaudējumi tiek atlīdzināti, ja viena un tā paša apdrošināšanas gadījuma ietvaros radušies arī citi bojājumi, kuri saskaņā ar šiem noteikumiem tiek atlīdzināti, kā arī, ja tie ir radušies trešo personu ļaunprātīgas rīcības riska rezultātā;
  - 7.1.17. avārijas stāvoklī esošam nekustamajam īpašumam un tajā esošajai mantai. Par avārijas stāvoklī esošu tiek uzskatīts tāds nekustamais īpašums vai tā daļa, kuras fiziskais nolietojums pārsniedz 70% vai kuru par avārijas stāvoklī, dzīvošanai nepiemērotu vai bīstamu objektu ir atzinusi valsts vai pašvaldības kompetenta iestāde;
  - 7.1.18. pagaidu būvju bojājumu vai zuduma dēļ;
  - 7.1.19. telpu, ēku, mantas, kuras tiek, izmantotas komercdarbībai, bojājumu vai zuduma dēļ;
  - 7.1.20. ja būvniecības vai ekspluatācijas laikā ir pārkāptas Latvijas Republikas teritorijā spēkā esošo tiesību aktu, būvnormatīvu, ekspluatācijas, ugunsdrošības noteikumu vai administratīvo aktu prasības. Tomēr tiks atlīdzināti zaudējumi iestājoties uguns riskam:
    - 7.1.20.1. kas cēloniski ir radies no tā, ka sertificēts būvnieks, ar kuru apdrošinātā persona ir noslēgusi rakstisku līgumu, nav ievērojis kādu no šajos noteikumos uzskaitītajām likuma normām;
    - 7.1.20.2. kas cēloniski radies no dūmvadiem;
  - 7.1.21. patvaļīgi uzbūvētai ēkai bez projekta, kuras izbūves saskaņošana nav veikta attiecīgās pašvaldības būvvaldē, kā arī mantai, kas atrodas šādā ēkā;
  - 7.1.22. neiebūvētu būvmateriālu bojājumu vai zuduma dēļ, tomēr tiek atlīdzināti zaudējumi ar atlīdzības limitu 1500 EUR apdrošināšanas gadā;
  - 7.1.23. ja pieļautas kļūdas plānošanā vai projektēšanā;
  - 7.1.24. ja veikti nekvalitatīvi būvdarbi vai remontdarbi, izmantoti nekvalitatīvi vai neatbilstoši materiāli;
  - 7.1.25. nelikumīgā veidā iegūta īpašuma bojājuma vai zuduma dēļ;
  - 7.1.26. sauszemes transporta līdzekļu ar motora tilpumu 50 cm³ un vairāk, un visa cita veida transportlīdzekļi ar motora tilpumu 50 cm³ un vairāk, kas nav paredzēti braukšanai pa koplietošanas ceļiem, un ūdens un gaisa transporta līdzekļu, un šo visu transportlīdzekļu rezerves daļu vai aprīkojuma bojājuma vai zuduma dēļ, tomēr, ja ir apdrošināta manta, kura atrodas apdzīvotā īpašumā, tiek atlīdzināti zaudējumi apdrošinājuma ņēmēja vai saistīto personu sauszemes transportlīdzekļu rezerves daļām vai aprīkojumam (velo, slēpju stiprinājumi, riepas, diski utt), kuri glabājās atsevišķi stāvoši, slēgtās telpās, apdrošinātajā īpašumā ar atlīdzības limitu 1000 EUR apdrošināšanas gadā;
  - 7.1.27. dzīvnieku traumu vai nāves dēļ, kā arī zemes, sējumu, mežu, jaunaudzju, ražas, istabas augu bojājuma vai zuduma dēļ. Tomēr tiek atlīdzināti zaudējumi istabas augiem šī noteikuma 5.2.3. punkta ietvaros;
  - 7.1.28. vērtspapīru, naudas, dokumentu, aktu, plānu, oriģinālo rasējumu, modeļu, arhīvu krājumu, datu bāžu un informāciju nesēju bojājumu vai zuduma dēļ, tomēr, tiek atlīdzināti zaudējumi datorprogrammu OEM versiju un citu licencētu programmu bojājumu vai zuduma dēļ, ja tās nav iespējams atjaunot;
  - 7.1.29. medikamentu, psihotropo vielu zuduma dēļ, tomēr tiek atlīdzināti zaudējumi ikdienā regulāri nepieciešamo ārsta nozīmēto recepšu medikamentu zuduma dēļ ar atlīdzības limitu EUR 200 apdrošināšanas gadā;
  - 7.1.30. alkohola un tabakas izstrādājumu zuduma dēļ, tomēr tiek atlīdzināti zaudējumi ar atlīdzības limitu 200 EUR apdrošināšanas gadā;
  - 7.1.31. higiēnas piederumu, kosmētikas bojājumu vai zuduma dēļ, tomēr tiek atlīdzināti zaudējumi ar atlīdzības limitu 200 EUR apdrošināšanas gadā;
  - 7.1.32. pārtikas produktu zuduma dēļ, tomēr tiek atlīdzināti zaudējumi ar atlīdzības limitu 200 EUR apdrošināšanas gadā;
  - 7.1.33. uzglabājot mantu ārpus ēkām, dzīvokļiem, būvēm, ja to neparedz mantas izmantošanas specifika;
  - 7.1.34. īpašuma izkrāpšanas, piesavināšanās, izspiešana, pazušanas u.tml. apstākļu dēļ;
  - 7.1.35. mantai atrodoties neapdzīvotās ēkās, palīgbūvēs vai telpās, tomēr tiek atlīdzināti zaudējumi 5.3.1. un 5.3.5. punkta limita ietvaros mantai, kas atradusies slēgtās neapdzīvotās ēkās, palīgbūvēs vai telpās;
  - 7.1.36. nekustamā īpašuma, kurš ir iegādāts izolē un kurā īpašnieks nav ieviests valdījumā bojājuma vai zuduma dēļ. Attiecībā uz šādu nekustamo īpašumu apdrošināšanas segums stājas spēkā ar dienu, kad īpašnieks ir ieviests nekustamā īpašuma valdījumā, ko apstiprina tiesu izpildītāja atzīme attiecīgajā aktā.

8. APDROŠINĀJUMA ŅĒMĒJA UN APDROŠINĀTĀ PIENĀKUMI

- 8.1. Dūmvadi un skursteņi jātīra ne retāk kā reizi gadā.
  - 8.2. Paredzama riska iestāšanās apstākļos nekavējoties jāveic Apdrošināšanas objekta aizsardzības un glābšanas pasākumi (piem., jānotīra sniegs, kas ir sakrājies uz jumta; jāpārvieta manta vai jāaizsargā ēkas, ja tās apdraud vētra, plūdu, ūdens līmeņa celšanās, ledus gabali).
  - 8.3. Nedrīkst izmantot elektriskos vadus bez izolācijas un/vai ar bojātu izolāciju, bojātas sienas kontaktligzdas un slēdžus, kā arī nestandarta vai tīkla spriegumam neatbilstošus drošinātājus.
  - 8.4. Apdrošinājumaņēmēja un apdrošinātā pienākums ir ievērot Latvijas Republikas teritorijā spēkā esošos publiskos tiesību aktus, būvnormatīvus, tehniskās ekspluatācijas, darba drošības un ugunsdrošības noteikumus.
  - 8.5. Apdrošinājumaņēmējam un apdrošinātajam ir pienākums veikt visus drošības un piesardzības pasākumus, lai uzturētu un sargātu apdrošināšanas objektu un nepieļautu zaudējumus vai postījumus (piem., neatstāt ilgstoši bez uzraudzības ieslēgtas elektriskās sildierīces, degošas sveces un nenodzēstas cigaretes).
  - 8.6. Apdrošinājumaņēmēja un apdrošinātā pienākumi ir apdrošināšanas līguma darbības laikā rakstveidā informēt apdrošinātāju par visiem tiem zināmajiem apstākļiem, kas varētu palielināt apdrošinātā riska iestāšanās varbūtību, tai skaitā par:
    - 8.6.1. izmaiņām apdrošinātā nekustamā īpašuma drošības sistēmās (t.i., ugunsdrošības un apsardzes signalizācijas, u.tml.);
    - 8.6.2. jebkādām izmaiņām apdrošināšanas objekta lietošanā vai apdrošināšanas objekta īpašībās pirms šādu izmaiņu iestāšanās, tajā skaitā, par lietošanas apturēšanu vai izbeigšanu, rekonstrukcijām, pārbūvēm, remontiem – pirms to uzsākšanas.
  - 8.7. Ja apdrošināšanas pieteikumā un/vai polisē ir uzrādīta apsardzes signalizācija, tad tai ir jābūt darba kārtībā un ieslēgtai visu laika periodu, kad apdrošinātais objekts ir atstāts bez uzraudzības.
  - 8.8. Ja apdrošināšanas pieteikumā un/vai polisē ir uzrādīta ugunsdrošības signalizācija, tad tai ir jābūt darba kārtībā un patstāvīgi ieslēgtai.
  - 8.9. Apdrošinājumaņēmējam un apdrošinātajam ir pienākums nodrošināt, lai gadījumos, kad āra gaisa temperatūra ir zem 0°C, apdrošinātajā objektā, kas netiek apkurināts, ūdensapgādes, santehnikas un apkures sistēmas tiktu atbrīvotas no ūdens.
  - 8.10. Apdrošinājumaņēmējam un apdrošinātajam ir pienākums informēt apdrošinātāju par apgrūtinājumiem un komercķīlām, kuri ir reģistrēti uz apdrošināto objektu.
- 9. APDROŠINĀTĀ PIENĀKUMI PĒC APDROŠINĀTĀ RISKĀ IESTĀŠANĀS**
- 9.1. Ja iestājas apdrošinātais risks, apdrošinātajam par to nekavējoties jāziņo:
    - 9.1.1. ugunsgrēka gadījumā – ugunsdzēsības un glābšanas dienestam;
    - 9.1.2. trešo personu ļaunprātīgas rīcības gadījumā – policijai;
    - 9.1.3. sadursmes gadījumā ar sauszemes transporta līdzekli – policijai;
    - 9.1.4. eksplozijas gadījumā – attiecīgajam avārijas dienestam;
    - 9.1.5. inženierkomunikāciju avārijas gadījumā – attiecīgajam avārijas dienestam un/vai apdrošinātā nekustamā īpašuma – ēkas apsaimniekotājam (īpašniekam) vai pašvaldības policijai.
  - 9.2. Apdrošinātajam ir tiesības atteikties izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību, ja 9.1. punktā minētās iestādes neapstiprina attiecīgā apdrošinātā riska iestāšanās faktu.
  - 9.3. Apdrošinātajam un/vai apdrošinājumaņēmējam nekavējoties, tiklīdz tas kļūst iespējams, par apdrošinātā riska iestāšanos jāziņo apdrošinātajam, un jāveic visi iespējamie un saprātīgie pasākumi, lai mazinātu zaudējumus.
  - 9.4. Apdrošinātajam un/vai apdrošinājumaņēmējam tiklīdz tas iespējams, ir telefoniski vai rakstiski jāpaziņo apdrošinātajam par apdrošinātā riska vai jebkura notikuma, kas var tikt uzskatīts par apdrošināto risku, iestāšanos un jāsaskaņo ar apdrošinātāju apdrošinātā riska iestāšanās vietas apskates laiks.
  - 9.5. Pēc pieteikuma iesniegšanas, Apdrošinātajam ir pienākums nodrošināt apdrošinātāja pārstāvim vai tā noteiktajam ekspertam iespēju veikt apdrošinātā riska iestāšanās vietas un bojātā apdrošināšanas objekta apskati, kā arī dot apdrošinātajam iespēju veikt izmeklēšanu jebkuru zaudējumu rašanās cēloņu un apjoma noteikšanai.
  - 9.6. Pēc apdrošinātā riska iestāšanās nav pieļaujama nekāda bojājumu novēršana vai apdrošinātā īpašuma un tā daļu pārvietošana, novākšana vai atjaunošana bez apdrošinātāja rakstiskas piekrišanas. Atļauts veikt tikai neatliekamus saprātīgus pasākumus, lai novērstu tālākus zaudējumus un nepieļautu nelaimes gadījumus.
  - 9.7. Pēc apdrošinātā riska iestāšanās vietas apskates apdrošinātāja pārstāvis sastāda noteiktas formas apskates protokolu par konstatētajiem zaudējumiem, kā arī sniedz norādījumus, kuru izpilde apdrošinātajam un apdrošinājumaņēmējam ir obligāta.
  - 9.8. Ja apdrošinātājs neveic apskati 3 (trīs) darba dienu laikā pēc pieteikuma saņemšanas dienas un nepaziņo par apskates aizkavēšanās iemesliem un ilgumu, apdrošinātajam ir tiesības uzsākt sakārtošanas un remonta darbus.
  - 9.9. Apdrošinātā pienākums ir pierādīt zaudējuma iestāšanās faktu un apmēru, kā arī iesniegt visu apdrošinātāja pieprasīto informāciju un dokumentus, kas to apstiprina.
  - 9.10. Pēc apdrošinātāja pieprasījuma apdrošinātajam un apdrošinājumaņēmējam ir pienākums iesniegt apdrošinātajam bojātā, nozagtā vai iznīcinātā apdrošinātā īpašuma sarakstu un īpašuma tiesības apliecinātos dokumentus. Sarakstā ir jānorāda apdrošināšanas īpašuma vērtība un stāvoklis, kādā tas bija tieši pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās.
  - 9.11. Apdrošinātājs lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu vai atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību pieņem 15 (piecpadsmit) dienu laikā no visu nepieciešamo, tai skaitā apdrošinātāja pieprasīto, dokumentu saņemšanas dienas.
  - 9.12. Ja par apdrošinātā īpašuma bojāšanu vai iznīcināšanu pret apdrošinājumaņēmēju vai apdrošināto ir ierosināta administratīvā pārkāpuma lieta vai krimināllieta, apdrošinātājs pieņem lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu tikai pēc izmeklēšanas pabeigšanas vai tiesas sprieduma vai lēmuma par krimināllietas izbeigšanu spēkā stāšanās un iesniegšanas apdrošinātajam.
  - 9.13. Apdrošinātajam ir tiesības neizmaksāt apdrošināšanas atlīdzību, ja apdrošinātais vai apdrošinājumaņēmējs:
    - 9.13.1. ar jaunu nolūku vai rupjas neuzmanības dēļ ir maldinājis apdrošinātāju par apdrošināšanas gadījuma apstākļiem vai zaudējuma apmēru;
    - 9.13.2. neuzrāda bojāto priekšmetu atliekas, izņemot gadījumus, kad tās ir pilnībā iznīcinātas;
    - 9.13.3. nav iesniedzis policijai konkrētu nozagto vai nolaupīto lietu sarakstu, vai arī policija neapstiprina atsevišķu lietu zādības vai laupīšanas faktu;
    - 9.13.4. nav izpildījis noteikumu 9.3., 9.5., 9.6., 9.9. un 9.10. punktu prasības.

10. APDROŠINĀŠANAS ATLĪDZĪBAS APRĒKINĀŠANA

- 10.1. Apdrošināšanas atlīdzības apmēra noteikšana par nekustamajam un kustamajam īpašumam nodarītiem bojājumiem:
- 10.1.1. Ja apdrošināšanas objekts ir apdrošināts atjaunošanas vērtībā, tad apdrošināšanas objekta bojājumu vai zaudējumu gadījumā, apdrošinātājs nosaka apdrošināšanas atlīdzības apmēru, balstoties uz objekta atjaunošanas vērtību tieši pirms apdrošināšanas riska iestāšanās brīža, ievērojot zemapdrošināšanas un virsapdrošināšanas noteikumus;
- 10.1.2. Ja apdrošināšanas objekts ir apdrošināts faktiskās vērtībā, tad apdrošināšanas objekta bojājumu vai zaudējumu gadījumā, apdrošinātājs nosaka apdrošināšanas atlīdzības apmēru, balstoties uz objekta atjaunošanas vērtību tieši pirms apdrošināšanas riska iestāšanās brīža, atskaitot īpašuma nolietojumu un ievērojot zemapdrošināšanas un virsapdrošināšanas noteikumus;
- 10.1.3. Ja apdrošināšanas objekts ir apdrošināts aizvietošanas vērtībā, tad:
- 10.1.3.1. apdrošināšanas objekta bojājumu gadījumā vai pilnīga zuduma gadījumā, kad objektu ir iespējams atjaunot, apdrošinātājs nosaka apdrošināšanas atlīdzības apmēru, balstoties uz objekta atjaunošanas vērtību tieši pirms apdrošināšanas riska iestāšanās brīža;
- 10.1.3.2. apdrošināšanas objekta pilnīga zuduma gadījumā, kad objektu nav iespējams atjaunot, apdrošinātājs nosaka apdrošināšanas atlīdzības apmēru, balstoties uz līdzvērtīgā objekta aizvietošanas vērtību (tirgus vērtība) tieši pirms apdrošināšanas riska iestāšanās brīža.
- 10.2. Papildus noteikumi apdrošināšanas atlīdzības apmēra noteikšanai dzīvokļa bojājuma vai bojāejas gadījumā:
- 10.2.1. Ja dzīvoklis ir apdrošināts atjaunošanas vērtībā, tad apdrošināšanas atlīdzība ir nepieciešamie mazākie atjaunošanas izdevumi, lai veiktu apdrošinātā nekustamā īpašuma atjaunošanu tādā kvalitātē un apjomā, kādā dzīvoklis bija tieši pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās brīža;
- 10.2.2. Ja dzīvoklis ir apdrošināts aizvietošanas vērtībā, tad apdrošināšanas atlīdzība ir nepieciešamie mazākie atjaunošanas izdevumi, lai veiktu apdrošinātā nekustamā īpašuma atjaunošanu ja tas ir iespējams, tādā kvalitātē un apjomā, kādā dzīvoklis bija tieši pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās brīža vai, ja dzīvokli nav iespējams atjaunot, tad atlīdzības apmērs ir aizvietošanas vērtība (tirgus vērtība) tieši pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās brīža;
- 10.3. Ja nekustamā īpašuma telpu iekšējās apdares darbi bija veikti vairāk nekā pirms desmit gadiem, tad veicot aprēķinu par telpu iekšējās apdares darbiem var tikt piemērots šo telpu nolietojums 20% apmērā par katriem pilniem desmit gadiem
- 10.4. Atlīdzības apmēra noteikšanai kustamā īpašuma – mājas mantas bojājuma, bojā ejas vai pilnīgā zuduma gadījumā:
- 10.4.1. Bojāejas vai pilnīga zuduma gadījumā apdrošināšanas atlīdzības apmērs tiek noteikts atbilstoši šo noteikumu tabulā Nr.1 noteiktajai kārtībai;
- 10.4.2. Bojājuma gadījumā tiek atlīdzināti mazākie nepieciešamie izdevumi, lai atjaunotu mantu tādā kvalitātē un apjomā, kādā tas bija pirms apdrošināšanas gadījumā iestāšanās, bet nepārsniedzot šo noteikumu tabulā Nr.1 norādīto maksimālo apdrošināšanas atlīdzības apmēru mantas bojāejas vai pilnīga zuduma gadījumā;
- 10.4.3. Ja tiek apdrošināts Ceļu satiksmes drošības direkcijā reģistrēts velosipēds vai motorizēts transportlīdzeklis līdz 50 cm³, vai zāles plaušanas traktors un raideris ar jaudu līdz 20kW apdrošināšanas atlīdzība tiek aprēķināta pēc tā tirgus vērtības – naudas summa, par kādu Latvijas Republikas iekšējā tirgū iespējams pārdot apdrošināto objektu atbilstoši tādas pašas markas, modeļa, izlaides gada un analogiskas vai līdzīgas komplektācijas transportlīdzekļa tirgus pieprasījumam.
- 10.4.4. Ja tiek apdrošinātas vērtslietas, atlīdzības apmērs tiek noteikts pēc tā brīža tirgus vērtības, tomēr nepārsniedzot polisē norādītās apdrošinājuma summas.
- 10.5. Ja nekustamā īpašuma telpu iekšējās apdares darbi bija veikti vairāk nekā pirms desmit gadiem, tad veicot aprēķinu par telpu iekšējās apdares darbiem var tikt piemērots šo telpu nolietojums 20% apmērā par katriem pilniem desmit gadiem.
- 10.6. Zemapdrošināšanas gadījumā atlīdzināmos zaudējumus aprēķina tādā proporcijā no faktisko zaudējumu apmēra, kādu sastāda apdrošināšanas polisē noteiktā apdrošinājuma summa pret apdrošināšanas objekta vērtību. Šī līguma izpratnē zemapdrošināšana ir iestājusies, ja apdrošinājuma summa ir zemāka par objekta vērtību vairāk nekā par 10%.
- 10.7. Virsapdrošināšanas gadījumā apdrošināšanas atlīdzība nevar pārsniegt faktiskos zaudējumus un apdrošinātā īpašuma vērtību.
- 10.8. Ja iestājies sadursmes risks un sadursmē vainīgais transportlīdzeklis tiek identificēts, tad apdrošinātājs, veicot apdrošināšanas atlīdzības izmaksu, neietur polisē norādīto pašrisku.
- 10.9. Par bojā gājušu tiek atzīts apdrošinātais īpašums, ja tā bojājumi pārsniedz 70% no apdrošinātā īpašuma atjaunošanas vērtības tieši pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās. Šajā gadījumā:
- 10.9.1. ja pēc apdrošinātāja pieprasījuma un apdrošinātā piekrišanas derīgās atliekas paliek apdrošinātajam, tad apdrošināšanas atlīdzība tiek aprēķināta, atskaitot derīgo atlieku vērtību;
- 10.9.2. ja pēc apdrošinātāja pieprasījuma un apdrošinātā piekrišanas derīgās atliekas pāriet apdrošinātāja īpašumā, aprēķinot apdrošināšanas atlīdzību, derīgo atlieku vērtība netiek atskaitīta.
- 10.10. Gadījumā, kad bojā gājušais apdrošinātais nekustamais īpašums netiek atjaunots – atlīdzināmie zaudējumi tiek noteikti tirgus vērtības apmērā, bet nepārsniedzot tā atjaunošanas vērtību un/vai apdrošinājuma summu. Ja pēc atlīdzības izmaksas tirgus vērtības apmērā, tiek iesniegta apdrošinātā objekta būvatļauja atjaunošanas darbu veikšanai, LR tiesību aktos noteiktā kārtībā saskaņots un apstiprināts objekta atjaunošanas darbu tehniskais projekts, objekta atjaunošanas darbu līgums un koptāmes, kā arī tiek uzsākti ēkas atjaunošanas būvdarbi, apdrošinātājs izmaksā apdrošinātajam starpību, kas tiek aprēķināta no atjaunošanas vai faktiskās vērtības atņemot tirgus vērtību, taču nepārsniedzot polisē norādīto nekustamā īpašuma apdrošinājuma summu.
- 10.11. Apdrošinātā tiesības saņemt apdrošināšanas atlīdzību atjaunošanas vērtībā izbeidzas, ja Apdrošinātais tās neizmanto 2 (divu) gadu laikā no apdrošinātā riska iestāšanās dienas.

- 10.12. Gadījumos, kad ir paredzēti apdrošinātā objekta remonta/atjaunošanas darbi, Apdrošinātājam ir tiesības noteikt apdrošināšanas atlīdzības saņemšanas kārtību, sadalot apdrošināšanas atlīdzības summu vairākos maksājumos. Apdrošināšanas atlīdzības pirmo daļu, kas nav lielāka par 50% no kopējās aprēķinātās apdrošināšanas atlīdzības summas, Apdrošinātājs izmaksā pēc lēmuma par atlīdzības izmaksu pieņemšanas, atlikušās Apdrošināšanas atlīdzības daļas Apdrošinātājs izmaksā pēc noteiktā atjaunošanas/remontu darbu apjoma pabeigšanas.
- 10.13. Apdrošinātājs ir tiesīgs noteikt Apdrošināšanas objekta atjaunošanas pakalpojumu sniedzēju. Apdrošinātais ar Apdrošinātāja rakstveida piekrišanu var izvēlēties personu, kura veiks Apdrošināšanas objekta atjaunošanas darbus. Ja Apdrošinātais vēlas, lai apdrošināšanas objekta atjaunošana tiktu veikta pie Apdrošinātā izvēlēta pakalpojumu sniedzēja, kura atjaunošanas darbu vērtība pārsniedz Apdrošinātāja noteiktā pakalpojumu sniedzēja atjaunošanas piedāvājumu, tad Apdrošinātājam ir tiesības aprēķināt Apdrošināšanas atlīdzību, par pamatu ņemot lētāko pakalpojumu sniedzēja atjaunošanas darbu piedāvājumu.
- 10.14. Apdrošinātājam ir pienākums izvēlēties vienu no šādiem apdrošināšanas atlīdzības saņemšanas veidiem, rakstveidā paziņojot apdrošinātājam ne vēlāk kā 15 (piecpadsmit) kalendāro dienu laikā no apdrošināšanas atlīdzības pieteikuma iesniegšanas apdrošinātājam:
- 10.15. apdrošināšanas objekta atjaunošana vai remonts - apdrošināšanas atlīdzība tiek izmaksāta pakalpojumu sniedzējam (remontiestādei), saskaņā ar noslēgto darbu izpildes līgumu un apdrošinātāja apstiprinātu tāmi, ievērojot Latvijas likumdošanā noteikto būvdarbu vai remontdarbu apmaksas kārtību. Šajā gadījumā pirms atlīdzināmo zaudējumu apmaksas, apdrošinātājam jāsamaksā apdrošinātājam apdrošināšanas polisē norādītais pašrīks. Ja apdrošinātais nevēlas šo summu samaksāt, tad atjaunošanas, remonta vai aizvietošanas izdevumi tiek samazināti pašriska apmērā;
- 10.15.1. apdrošināšanas bojā gājušā objekta (ēkas, dzīvokļa, mantas) aizstāšana ar līdzvērtīgu;
- 10.15.2. naudas izteiksmē, ievērojot, ka izmaksājot apdrošināšanas atlīdzību sakarā ar nekustamā īpašuma bojājumiem vai zudumu naudā, apdrošināšanas atlīdzībā netiek ietverti virsziedumi un peļņa, kā arī nodokļi, ar kuriem aplikta remonta vai atjaunošanas darbu veikšana. Aprēķins tiek veikts saskaņā ar remontdarbu tāmi, kas saskaņota ar apdrošinātāju
- 10.16. Ja apdrošinātais nokavē noteikumu 10.12. punktā noteikto termiņu, tad apdrošinātājam ir tiesības vienpusēji noteikt apdrošināšanas atlīdzības saņemšanas veidu naudas izteiksmē.
- 10.17. Apdrošinātais objekts tiek atjaunots vai aizvietots ar funkcionalitātes ziņā identiska pielietojuma objektu kāds bija apdrošinātais objekts pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās.
- 10.18. No izmaksājamās apdrošināšanas atlīdzības, apdrošinātājs ir tiesīgs ieturēt nesamaksāto apdrošināšanas prēmijas daļu par visu apdrošināšanas līguma darbības periodu.
- 10.19. Ja apdrošināšanas objekts ir ēka vai palīgbūve un pēc apdrošināšanas gadījuma iestāšanās tiek konstatēts, ka apdrošināšanas objekta nolietojums tieši pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās pārsniedza 40%, tad tiek uzskatīts, ka apdrošināšanas objekts tāds ir bijis jau polises noslēgšanas brīdī un ir apdrošināts faktiskajā vērtībā no

apdrošināšanas

līguma noslēgšanas brīža, pat, ja apdrošināšanas polisē ir norādīts citādi. Nolietojuma pakāpi nosaka apdrošinātājs, pieaicinot sertificētu nekustamā īpašuma vērtētāju.

- 10.20. Pēc apdrošināšanas atlīdzības izmaksas, polisē norādītās apdrošinājuma summas tiek atjaunotas pilnā apmērā bez papildus apdrošināšanas prēmijas samaksas, izņemot gadījumus, kad nekustamais īpašums ir gājis bojā.

11. CITI NOTEIKUMI

- 11.1. Pusēm ir tiesības pārskatīt prēmijas un apdrošinājuma summu apmēru polisēm, kuru līguma darbības periods pārsniedz divpadsmit mēnešus, šādā gadījumā:
- 11.1.1. kopš līguma darbības perioda sākuma ir pagājuši 12 mēneši;
- un
- 11.1.2. būvniecības izmaksu gada inflācija saskaņā ar centrālās statistikas pārvaldes (www.csb.gov.lv) datiem iepriekšējā kalendārā gadā pārsniedz 6%.
- 11.2. pārskatot līguma nosacījumus, saskaņā ar 12.1. punktu;
- 11.2.1. prēmijas pieaugums nepārsniedz būvniecības izmaksu gada inflācijas apmēru;
- 11.3. Apdrošinājuma ņēmējam, iestājoties 12.1. punktā minētajam gadījumam, ir tiesības nepieņemt piedāvātajam prēmijas izmaiņām un vienpusēji pārtraukt apdrošināšanas līgumu. Ja apdrošināšanas līgums tiek pārtraukts, apdrošinātājs atmaksā apdrošinājuma ņēmējam neizmantoto prēmijas daļu pilnā apmērā, neieturot ar apdrošināšanas līguma noslēgšanu saistītos apdrošinātāja izdevumus.

Tabula Nr.1 Kārtība kādā iestājoties apdrošināšanas gadījumam tiek noteikts atlīdzības apmērs no sākotnējās mantas iegādes vērtības.

Mantas vecums gados	1-5 gadi	6	7	8	9	10 un vairāk
Cēlkoka un masīvkoka mēbeles, galda servēšanas piederumi, mūzikas instrumenti, interjera priekšmeti	100%	80%	70%	65%	60%	50%
Dabīgo kažokādu apģērbi, gobelēni, grāmatas, mājas tekstils, būvmateriāli, apgaismes tehnika, ieroči	100%	80%	75%	70%	65%	60%
Sporta preces t.sk. velosipēdi, bērnu ratiņi un laivas, darbarīki, elektroinstrumenti, dārza tehnika, dārza mēbeles (koka), mēbeles (izņemot masīvkoka un cēlkoka), svētku rotājumi (piem., ziemassvētku), optika, paklāji, šujmašīnas, adāmmašīnas, mājsaimniecības priekšmeti (katli, pannas u. tml.)	100%	60%	50%	40%	30%	30%
Audiotehnika, video tehnika, TV, sadzīves tehnika, kanceleja, sakaru tehnika, datortehnika un tās piederumi, fototehnika, dārza mēbeles (cita materiāla, izņemot koka)	100%	50%	40%	30%	30%	30%
Apģērbi, apavi, gultas veļa, aksesuāri	100%	50%	40%	30%	30%	30%